

بنام خدا

دستورالعمل تصمیم گیری در خصوص مادران سزارین بار اول

در راستای دستیابی به اهداف برنامه ترویج زایمان طبیعی و کاهش میزان سزارین در سال ۹۴ و بر اساس مصوبات ستاد اجرایی طرح تحول نظام سلامت دانشگاه، این دستورالعمل که در برگیرنده ی ضوابط و مقررات پیرامون نحوه تصمیم گیری در خصوص مادران سزارین الکتیو بار اول (مادران بدون سابقه سزارین قبلی) است جهت اجرا در کلیه بیمارستانهای تحت پوشش دانشگاه اعم از دولتی، خصوصی، خیریه، وابسته به ارگانها و ... ابلاغ می شود و از تاریخ ۹۴/۹/۱ لازم الاجرا می باشد.

وظایف بیمارستان:

۱- کلیه بیمارستانها موظف به تشکیل **کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی** در زیرمجموعه کمیته بیمارستانی ترویج زایمان طبیعی بوده که اعضاء این کمیته شامل یک نفر از متخصصین علاقمند از رشته های زنان و زایمان (رییس کمیته)، جراحی، بیهوشی، داخلی و مامامسئول بلوک زایمان (دبیر کمیته) می باشد.

۲- کمیته مذکور بر حسب مورد تشکیل شده و موظف به بررسی و اعلام نظر در خصوص **اندیکاسیون سزارین الکتیو در مادران سزارین بار اول که از مطب متخصصین زنان ارجاع شده اند** می باشد. این کمیته همچنین مسئول بررسی، رسیدگی، تجزیه و تحلیل و گزارش دهی مشکلات و عوارض ایجاد شده متعاقب زایمان طبیعی می باشد و موظف است کلیه پرونده های سزارین اورژانسی را پس از انجام سزارین نیز از نظر مستندات مرتبط با اورژانس بودن اندیکاسیون سزارین بررسی نماید و در صورت عدم وجود مستندات مورد نظر، گزارش آن را طی مکاتبه رسمی به معاونت درمان ارسال نماید.

۳- دبیر کمیته (مامامسئول بلوک زایمان) موظف به هماهنگی و برگزاری جلسات کمیته با حضور حداقل ۳ نفر از اعضاء کمیته (الزاماً با حضور متخصص زنان) و تهیه و پیگیری ارسال صورتجلسات مبنی بر اعلام نظریه تخصصی کمیته می باشد. همچنین موظف است تمامی مادران سزارین قبلی را از نظر مستندات و شواهد مربوطه (خلاصه پرونده سزارین قبلی، اسکار سزارین قبلی و...) بررسی نماید و در صورت وجود تناقض، بیمارستان گزارش آن را طی مکاتبه رسمی به معاونت درمان ارسال نماید. تبصره: لازم است صورتجلسه مربوط به اعلام نظریه تخصصی کمیته در دو نسخه تنظیم شود (مطابق با فرمت پیوست)، یک نسخه جهت ارائه به متخصص زنان ارجاع دهنده، به مادر تحویل داده شده و یک نسخه در بیمارستان نگهداری شود.

۴- بیمارستان همچنین موظف است نسبت به صدور ابلاغ جهت پزشکان معتمد از رشته های تخصصی اورتوپدی، جراحی اعصاب، داخلی اعصاب، چشم، روانپزشکی، قلب، ارولوژی و ENT اقدام و مادران سزارین الکتیو بار اول که اندیکاسیون سزارین آنها مرتبط با این رشته ها می باشد را از طریق کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی بیمارستان به متخصصین مذکور جهت اعلام نظر و تصمیم گیری ارجاع نماید. (مطابق با فرمت ارجاع پیوست)

تبصره: در صورت فقدان تخصصهای فوق الذکر در بیمارستان، لازم است مادران سزارین الکتیو بار اول به منظور اعلام نظر و تصمیم گیری به مراکز درمانی ریفرال مطابق با نظام ارجاع سرپایی (پیوست) ارجاع داده شوند.

۵- بیمارستان موظف است رونوشت ابلاغ اعضاء کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی و متخصصین معتمد را در اسرع وقت به معاونت درمان ارسال نماید.

۶- بیمارستان مکلف است مادران سزارین الکتیو بار اول ارجاعی از مطب متخصصین زنان به بیمارستان را صرفاً در صورتی که قبلاً تأییدیه مبنی بر بلامانع بودن انجام سزارین از کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی بیمارستان اخذ نموده باشند پذیرش نماید. در صورت اصرار مادر به انجام سزارین لازم است این گونه مادران را جهت دریافت آموزشهای دوران بارداری به مراکز مشاوره و ارائه خدمات مامایی و یا کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی راهنمایی و ارجاع نمایند.

۷- بیمارستان لازم است نسبت به ابلاغ پروتکل سزارینهای الکتیو و **اطلاع رسانی موارد زیر** به کلیه پزشکان و پرسنل مامایی اقدام نماید:

- از این پس انجام سزارین الکتیو بار اول با **اندیکاسیون درخواست مادر و بدون معرفی ایشان به مراکز مشاوره و ارائه خدمات مامایی**

و کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی و بدون اخذ تأییدیه کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی بیمارستان ممنوع می باشد.

تبصره: لازم است متخصصین زنان، مادران تحت مراقبت خویش که به درخواست خود متقاضی انجام سزارین می باشند را در هفته ۲۰ تا ۳۷ بارداری و همچنین مادران مراجعه کننده در ماه آخر بارداری که تمایل به انجام سزارین دارند را جهت دریافت آموزشهای دوران بارداری به مراکز مشاوره و ارائه خدمات مامایی و یا کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی (مطابق با فرمت ارجاع پیوست) معرفی نمایند.

همچنین لازم است پسخوراند و نتیجه آموزشها توسط مراکز مشاوره و ارائه خدمات مامایی و کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی به متخصص ارجاع دهنده ارائه گردد. (مطابق با فرمت پسخوراند پیوست)

- ضروری است متخصصین زنان حداقل یک هفته قبل از دستور بستری، مادران سزارین الکتیو بار اول با اندیکاسیون پزشکی را به همراه اسناد و مدارک پزشکی مرتبط با علت انتخاب روش زایمان، جهت اخذ تأییدیه انجام سزارین به کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی بیمارستان (مطابق با فرمت ارجاع پیوست) معرفی نمایند. بیمارستان نیز موظف است در اسرع وقت نسبت به تشکیل کمیته و ارسال صورتجلسه مبنی بر اعلام نظریه تخصصی کمیته به متخصص زنان مربوطه اقدام نماید.

- نظر کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی نظریه ای پیشنهادی و مشورتی بوده و پزشک معالج در تصمیم گیری نهایی مخیر است و خود باید پاسخگوی عملکرد و مسئولیتهای خویش باشد. (با این شرط که آمار سزارین وی در پایش های سه ماهه از درصد مجاز بیشتر نباشد).

وظایف شبکه های بهداشت و درمان:

۱- توزیع فرمهای "ارجاع مادران باردار به کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی" و "فرم ارجاع مادران به کمیته تخصصی ترویج زایمان طبیعی" (پیوست) در مطب متخصصین زنان شاغل در شهرستان و توزیع فرمهای "پسخوراند ارجاع مادران باردار به کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی" در مراکز مشاوره و ارائه خدمات مامایی و کلاسهای آمادگی برای زایمان طبیعی شهرستان

۲- ابلاغ پروتکل سزارین های الکتیو بار اول به کلیه متخصصین زنان و ماماها شاغل در شهرستان

۳- بررسی و پایش عملکرد بیمارستان و متخصصین زنان مطابق با دستورالعمل

۴- شرکت فعال مدیر شبکه، معاون درمان، معاون بهداشتی و مسئول واحد سلامت خانواده شبکه بهداشت و درمان در کمیته های ترویج زایمان طبیعی بیمارستان و بررسی روند اجرای دستورالعمل در بیمارستان مربوطه

پایش عملکرد بیمارستان و متخصصین زنان:

۱- در پایش های سه ماهه که توسط شبکه بهداشت و درمان در شهرستانها و معاونت درمان دانشگاه انجام می شود بیمارستان موظف است میزان سزارین های بار اول خود را به کمتر از ۲۵ درصد برساند و گزارش ماهیانه آن را به تفکیک متخصصین زنان شاغل در بیمارستان (مطابق با فرمت اکسل پیوست) به معاونت درمان ارسال نماید.
تبصره: میزان سزارین بار اول به طریق زیر محاسبه خواهد شد:

۱۰۰ * $\frac{\text{تعداد سزارین قبلی}}{\text{تعداد کل سزارین}}$

تعداد سزارین قبلی - کل زایمانها

۲- چنانچه در پایش انجام شده در پایان سه ماهه پس از ابلاغ این دستورالعمل، میزان سزارین های بار اول بیمارستان بیش از ۲۵ درصد باشد در خصوص کاهش درجه اعتباربخشی بیمارستان در ستاد اجرایی برنامه تحول نظام سلامت دانشگاه تصمیم گیری خواهد شد.

۳- چنانچه میزان سزارین بار اول متخصصین زنان در پایان سه ماهه پس از ابلاغ این دستورالعمل، بیش از ۲۵ درصد باشد: در مرحله اول تذکر کتبی به متخصص زنان مربوطه داده شده و در صورت تکرار، به مدت سه ماه از پذیرش کلیه مادران ارجاع شده توسط وی جهت سزارین الکتیو (گراوید یک و بالاتر) در کلیه بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان ممانعت بعمل خواهد آمد.

چنانچه در پایش سه ماهه بعد از اتمام زمان محرومیت، میزان سزارین بار اول متخصص زنان مربوطه به وضعیت مطلوب نرسیده باشد به مدت ۶ ماه از پذیرش کلیه مادران ارجاع شده توسط وی جهت سزارین الکتیو (گراوید یک و بالاتر) در کلیه بیمارستانهای دولتی و خصوصی استان ممانعت بعمل خواهد آمد.

در مرحله بعد و در صورت تداوم این وضعیت، موضوع جهت تصمیم گیری به کمیته مشترک دانشگاه علوم پزشکی و نظام پزشکی اعلام خواهد شد.

۴- چنانچه بیمارستانی در فاصله زمانی ممنوعیت انجام سزارینهای الکتیو یک متخصص زنان، اقدام به پذیرش بیماران سزارین الکتیو ایشان نماید در خصوص کاهش درجه اعتباربخشی بیمارستان در ستاد اجرایی برنامه تحول نظام سلامت دانشگاه تصمیم گیری خواهد شد.

۵- از این پس به هیچ عنوان عدم پذیرش مادران سزارین قبلی از طرف بیمارستانها و متخصصین زنان قابل قبول نمی باشد و در صورت دریافت گزارش در این زمینه و محرز شدن موضوع، با بیمارستانها و افراد خاطی به طور جدی برخورد خواهد شد.